

# El projecte *Escolta'm*, una oportunitat per aprendre en un entorn multicultural

M. Paloma Otero Aixut



Les propostes i els projectes emocionals constitueixen la base de l'equilibri personal i incideixen directament en el benestar de l'individu i del grup. La necessitat a nivell curricular no sempre queda ben recollida o identificada, però a la nostra escola ha estat clau per facilitar el progrés acadèmic i la millora del rendiment.

#### PARAULES CLAU

- projecte *Escolta'm*
- tutoria personalitzada
- aprenentatge
- multiculturalitat
- identitat
- dol

## CREADOR D'AMBIENTS QUE PROVOQUEN APRENENTATGES

Pot semblar estrany explicar com l'*Escolta'm* pot ser una activitat relacionada amb els processos d'aprenentatge de l'alumnat i fins i tot del mateix professorat. De fet, quan em van proposar que ho expliqués vaig pensar que, d'entrada, no hi havia correlació. És una proposta de tutoria personalitzada vertebrada a través de l'educació emocional, però quan fa temps que hi treballes i que hi reflexiones tens la gran sorpresa. L'*Escolta'm* és un recurs que incideix directament a l'aula, amb el gran grup, i pots adonar-te de com pinzellades del projecte es deixen veure a les àrees

L'*Escolta'm* és un recurs que incideix directament a l'aula, amb el gran grup, i pots adonar-te de com pinzellades del projecte es deixen veure a les àrees més acadèmiques, a coneixement del medi, a les de llengües o fins i tot a matemàtiques

més acadèmiques, a coneixement del medi, a les de llengües o fins i tot a matemàtiques.

→ «El grup s'entén millor entre ell, sense la presència reguladora de la persona adulta, s'organitza i s'escolta», comenten les tutores.

→ «Desapareixen els jos o queden relegats a un pla secundari, i això a començament de curs no passava», comparteix una mestra de cicle mitjà amb un grup al qual li costa gestionar els conflictes.

L'escola Sant Josep de Calassanç és d'una línia i està situat al centre de la ciutat de Lleida. Tenim un índex alt de mobilitat de l'alumnat i ens enriqueix amb una àmplia diversitat cultural i lingüística, així com amb experiències diferents, però també hi ha presents moltíssimes dificultats econòmiques, socials i comunicatives. Per aquest motiu, un dels objectius que tenim és crear vincles i consolidar estratègies que garanteixin el benestar i la cohesió, com també que fomentin una educació de qualitat i democràtica.

Seguint aquests objectius, l'*Escolta'm* es va posar en marxa el 14 de gener de 2016 a proposta de la psicòloga de l'EAP, per tal de millorar el clima escolar. Després d'una formació de tot el claustre

i l'adequació d'un espai del centre perquè esdevingués l'aula *Escolta'm*, vam iniciar el projecte als cursos de primer i tercer d'educació primària. Actualment ja hi està implicat tot el centre i s'aplica des d'15 fins a sisè. Tant l'alumnat com el professorat està ben engrescat a treballar-hi.

Aquell ambient de l'any 2016 s'ha transformat en una escola cohesionada, amb relacions més harmòniques i amb un professorat dotat d'eines per poder gestionar i entendre els conflictes que sorgeixen al llarg del curs, i d'aquesta manera crear el clima que afavoreix l'aprenentatge acadèmic i dur a terme un acció tutorial de qualitat.

## L'ESCOLTA'M COM A RECURS DE CONTENCIÓ GRUPAL

Un pregunta que ens fem com a educadors i educadores és l'eficàcia de les propostes, sobretot si són externes, a la nostra pràctica educativa. D'entrada hi ha qui pot pensar que l'*Escolta'm* simplement serveix per potenciar l'expressió oral de tot l'alumnat, i en això hi ha una part de raó, és una de les competències que s'hi exerciten, però moltes de les conductes disruptives, moltes de les maneres d'actuar a l'aula que et poden

sorprendre, a l'espai Escolta'm es contextualitzen; entenent que són aprenentatges que pertanyen a l'àmbit familiar, i aquesta visió et dona estratègies, tant a les sessions de tutoria com a l'hora de gestionar el clima d'aula o el grup classe, i fins i tot per poder treballar amb les famílies per tal de ser capaços de reconduir-les, acompanyar-les i donar-los significat, ja que de vegades aquestes conductes es normalitzen en l'àmbit domèstic.

Entens que aquell infant que vol «ser el primer», que explota davant de la frustració, del no, explica que a casa tot gira al seu voltant, i els altres infants que li fan de mirall a l'aula Escolta'm l'ajuden a tornar a la realitat tot explicant com se senten, com ho viuen.

L'aula també es transforma, el mestre o la mestra fa una proposta per poder treballar i ajudar a gestionar aquestes situacions que sorgeixen de l'escolta activa i la demanda expressa del grup. Parlem de col·lectius d'alumnes amb personalitats molt potenciades i amb una alta taxa de dificultats d'aprenentatge (de més del 30%) i d'infants en plena adquisició de llengües vehiculars per relacionar-se amb la resta de manera fluida.

## L'APRENTATGE COMPETENCIAL I L'ESCOLTA'M

A cicle mitjà es considera que ja s'han assolit els aprenentatges instrumentals i els comencem a utilitzar per gestionar la informació i transformar-la en coneixement. Però, de quina manera una activitat emocional esdevé motor de coneixement? Aquesta pregunta suposa un repte per a una

defensora de l'educació emocional, i segurament no la plantejaria per por de rebre'n les respostes més cognitives..., però la contestació és ràpida i unànime per part de tot el professorat: és motor de coneixement!

Ajuda els infants a escoltar les altres persones, a escoltar-se a si mateixos, a construir diàleg, interacció... A banda de l'expressió oral, promou la construcció d'oracions complexes i abstractes sobre el seu món interior i privat, facilita l'expressió d'aquesta complexitat i els obliga a fer-se entendre.

Els dona espais segurs per exercitar la llengua de manera competencial i en estat pur, més enllà de les converses de pati o d'aula. El professorat també exercita aquesta habilitat, en tornar-se oient i una persona més de la conversa, canvia el seu rol docent per desenvolupar l'escolta activa i posa en pràctica els diferents potenciadors de la comunicació.

Passa a ser també diana de preguntes, a donar-se a conèixer com a persona i a compartir el món, a establir vincles que enforteixen els processos d'aula, els mecanismes de coneixement mutu que

A banda de l'expressió oral, promou la construcció d'oracions complexes i abstractes sobre el seu món interior i privat, facilita l'expressió d'aquesta complexitat i els obliga a fer-se entendre



ens caracteritzen com a grup social i essencial en els processos d'aprenentatge.

Després d'haver portat a terme les sessions de l'Escolta'm, la tasca feta es reflecteix, sens dubte, en la millora dels aprenentatges acadèmics a l'aula i la cohesió de grup.

L'Escolta'm és una activitat d'intercanvi oral amb un nombre molt reduït, cosa que afavoreix que s'estableixi un diàleg i una conversa fluids, i això provoca que hagi pogut acompanyar millor els infants en el seu benestar dins l'escola, amb conseqüències positives en el rendiment acadèmic.

Permet realitzar projectes de l'àmbit de coneixement del medi, poder donar resposta a reptes matemàtics i fer-ne partícip tot l'alumnat, a més de potenciar la lectura i consolidar les diferents estratègies de comprensió lectora, fins i tot la lectura expressiva en veu alta. Aquestes habilitats no apareixen de seguida, sinó que es van creant en espais on es construeix un diàleg autèntic i on ens donem seguretat per créixer sense por.

## LA CONSTRUCCIÓ DE LA IDENTITAT

Les propostes de *l'Escolta'm* van evolucionant al llarg del període d'escolarització. A partir del cicle inicial ja no són tan exploratòries, ni de conscienciació emocional, tot i que aquests aspectes encara hi apareixen, però les rutines i les propostes que s'hi estableixen són més d'autoconeixement.

Hi ha un moment inicial on recordem les normes de l'espai, l'objectiu; després es realitza una dinàmica central, de conversa i un tancament de les sessions que acostuma a ser el comiat i la tornada cap a l'aula ordinària.

A tercer explorem més els recursos visuals, les projeccions de les emocions mitjançant les



«El nostre alumnat sempre acaba als seus països. És un tema recurrent», comenten les tutores i els tutors

imatges i la manera com comencen a construir la seva identitat.

A partir de quart els infants identifiquen més els seus trets i continuen integrant una identitat en construcció, que serà ja un tema recurrent i cada vegada més profund fins al final de l'etapa, on també es treballen les habilitats socials i l'empatia.

«El nostre alumnat sempre acaba als seus països. És un tema recurrent», comenten les tutores i els tutors. Tot i que són infants nascuts aquí i alguns no han trepitjat mai la terra d'origen, expliquen els paisatges, les olors, els colors de «casa seva». Records que han integrat dels pares i les mares i fins i tot de familiars que encara són allà, lluny, però a qui perceben com si fossin a la cantonada. I a *l'Escolta'm* es materialitzen, els assenyalen i s'enyoren. El nostre alumnat és d'allà, pateix dols migratoris o dols familiars no resolts, i *l'Escolta'm* serveix per ajudar-lo a expressar-los, a compartir-los i a crear vincles fins i tot amb la tutoria de grup, que es converteix en testimoni i confident d'aquestes situacions i també fa que entenguis el que passa fora de les parets de l'aula Escolta'm.

Segons Achotegui (2020), el dol es pot definir com el procés de reestructuració de la persona-

litat quan té lloc una separació o una pèrdua de quelcom significatiu per a l'individu i, seguint amb aquest autor, aquests dols han de ser reeixits i es tracta de processos dolorosos.

De fet, *l'Escolta'm* serveix per transformar la classe i donar resposta a la necessitat de curar aquestes ferides, com també per donar resposta a l'aula. Els interessos i les converses que han anat sorgint han servit per nodrir l'escola de material, llibres i activitats que han expressat a *l'Escolta'm*. Material, sense poder obviar-ho, carregat d'emocions i d'interès, que ajuda a construir identitats i a crear una entesa comuna. •

### Referència bibliogràfica

Achotegui, J. (2020). *Los 7 duelos de la migración y la interculturalidad*. NED.

### Bibliografia

Achotegui, J. (2018). *La inteligencia migratoria: Manual para inmigrantes en dificultades*. NED.

### Hem parlat de:

- Acció tutorial.
- Educació per a la interculturalitat/multiculturalitat.
- Aprenentatge significatiu / significativitat.

### Autora

**M. Paloma Otero Aixut**

Escola Sant Josep de Calassanç. Lleida  
moter06@xtec.cat

Aquest article fou sol·licitat per GUIX. ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes d'abril de 2023 i acceptat el mes de juny de 2023 per ser-hi publicat.